

« zurück blättern vor »

SZTYGAR subst. m., ab 1393; auch *stegar*, *stejgier*, *stygat*, *stygier*, *sygor*; ‘Leiter einer Bergwerksabteilung’ – ‘kierownik oddziału kopalni’: 1393 AKPr X 18, STP *Datur terminus Johanni stigat de Weliczka cum... scabinis civitatis Bochnensis*. o 1397 RachBoch 147, STP *Dedimus... Petro... custodiam Montis Regis, pro quo Paschko stigarius et Jorgius Myesberg promiserunt*. o 1557 BielKom A3v, SPXVI *Kárbarz Sztygár y ważnicy / Wszystko sprawni wrzędnicy*. o (1567) 1570 Herb.Stat. 108, L *Stolnicy maią słuchać żupnika i ftygara; nieposłusznego ftygar ma karać, i tak długo do góry nie puścić, aż od żupnika i ftygara odpuszczenie uprosi. Tragarzom nieposłusznym ftygar ma roboty zabronić, a drugich na to mieysce zasadzać*. o 1594 SarnStat 371, SPXVI *Imioná ftących Żupników, BachmiŃtrzów, stygárów, etc.* o (1668–1697) 1738 Vol.Leg. 5 176, L *Urzędnicy żupni, pisarze żupni, ważnikowie, sygorowie*. o 1780–1786 Nar. Hist. 4 287, L *Było w żupach Wielickich dwóch ftygierów, którzy robotników w ziemi pilnowali*. o †1918 T.K., Sw *Stejgerowi płacą 72 złote*. o 1947 Piv. Hist. 387, DOR *Do kopalń i fabryk w Cieszyńskim zjeżdżali masowo inżynierowie, sztygarzy i inni fachowcy z sąsiednich górniczych i uprzemysłowionych okolic Morawskiej Ostrawy*. o 1948 Wiedza 751 s.49, DOR *Po uzyskaniu wstępu do kopalni udajemy się w stronę szybów w towarzystwie sztygara ruchu sortowni*. – STP, SPXVI, L (zan.), SWIL (prze.), Sw, DOR sowie BAN. o **Var:** *stegar* subst. m., [hapax] 1841 Łab., Sw – nur Sw (stp.); *stejgier* subst. m., [hapax] †1918 T.K., Sw – nur Sw (stp.); *stygat* subst. m., 1393 AKPr X 18, STP o [LBel.] 1594 SarnStat 371, SPXVI – STP, SPXVI, L (zan.), SWIL (prze.), Sw (stp.); *stygier* subst. m., [hapax] 1780–1786 Nar.Hist. 4 287, L – L (zan.), SWIL, Sw (m.u.) sowie BAN; *sygor* subst. m., (1668–1697) 1738 Vol.Leg. 5 176, L – L (zan.), SWIL, Sw (stp.); *sztygar* subst. m., 1557 BielKom A 3v, SPXVI – SPXVI, Sw, DOR. o **Etym: 1)** mhd. **stigar(e)* ‘vgl. mlat. *Stigarius* (DUCANGE)’. 2) nhd. *Steiger* subst. m., ‘Bezeichnung des ersten Bergmanns’, GRI. o **Komp:** *nadsztymar* subst. m., ‘Obersteiger’, bel. seit 1841, Sw, zuerst geb. Sw; *podsztygar* subst. m., ‘Untersteiger’, zuerst geb. Sw. o **Der:** *sztygarski* adj., 1841 Łab., Sw, zuerst geb. Sw; *sztygarowy* adj., (1929) 1939 Morc.Serce 46, DOR, zuerst geb. DOR. ❖ Die beiden Komposita sind Lehnübersetzungen von *Ober-* und *Untersteiger* (s. GRIMM). Die Form *sygor* ist unklar.

« zurück blättern vor »